

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ОЛЕКСЕНКО РОМАН ІВАНОВИЧ

Монографія

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДНИХ
ЦІННОСТЕЙ КРЕАТИВНИХ ПІДПРИЄМЦІВ
В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ТРЕНДІВ
РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СВІТУ**

Мелітополь - 2017

УДК 111.32:17.022.1

ББК 87.7

О-53

Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Протокол № 7 від 28 листопада 2017 р.)

Рецензенти:

В. Г. Воронкова - доктор філософських наук, професор, академік Української академії політичних наук. Завідувач кафедри менеджменту організацій Запорізької державної інженерної академії (м. Запоріжжя)

І. В. Степаненко - доктор філософських наук, професор. Завідувач відділом інтернаціоналізації вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України (м. Київ)

О. І. Дацій - доктор економічних наук, професор. Завідувач кафедрою фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Київ)

О-53

Олексенко Р. І. Особливості формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу : [монографія] / Р.І. Олексенко – Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2017. – 228 с.

ISBN 978-617-7566-09-9

Здійснено соціально-філософський аналіз феномену світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу. Розкрито роль Сім'ї як головного атрибуту у формуванні світоглядних цінностей сучасного українського суспільства. Виявлено наслідки підвищення якості освіти, професійної підготовки, виробничої культури й етики як основи підготовки успішного креативного підприємця та формування соціального капіталу нації. Досліджено вплив релігії на моральне зростання особистості. Показано важливість Homo economicus як основи формування творчого підприємництва та його трансформації в соціальний капітал нації. З'ясовано вплив культури як головної домінанти у формуванні світоглядних цінностей конкурентоспроможних фахівців. Проаналізовано еволюцію людини від «homo economicus» до «homo creativus» в умовах глобалізації та глобальних рейтингів креативної економіки.

Монографія буде корисною для вчених, викладачів, студентів і всіх, хто цікавиться особливостями формування креативних підприємців в умовах глобалізаційних викликів та трендів сучасного світу.

ISBN 978-617-7566-09-9

© Олексенко Р.І., 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1 СІМ'Я ЯК ГОЛОВНИЙ АТРИБУТ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	13
1.1. Роль сім'ї в духовному вихованні підприємця	14
1.2. Роль сім'ї у становленні та розвитку підприємця	26
1.3. Взаємозв'язок моралі і бізнесу у підприємницькій діяльності	33
Висновки до першого розділу	43
РОЗДІЛ 2. ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ, ВИРОБНИЧОЇ КУЛЬТУРИ Й ЕТИКИ ЯК ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ УСПІШНОГО КРЕАТИВНОГО ПІДПРИЄМЦЯ ТА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ НАЦІЇ	45
2.1. Філософія освіти як невід'ємний фактор формування економічної активності креативної особистості та соціального капіталу нації	46
2.2. Економічна освіта і виховання як засоби стимулювання інноваційно-креативного підприємництва	56
2.3. Роль економічної освіти у процесі реалізації виробничої культури й етики як основи формування креативного потенціалу особистості та формування конкурентоспроможної держави	61
Висновки до другого розділу	69
РОЗДІЛ 3. РЕЛІГІЯ ЯК СКЛАДОВА ДУХОВНОГО ТА МОРАЛЬНОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ	71
3.1. Релігійна соціалізація особистості підприємця	72

3.2. Становлення духовно-ціннісних якостей майбутніх підприємців	79
3.3. Роль релігійної свідомості у стимулюванні умов для творчої підприємницької діяльності та потужних драйверів економічного зростання.....	87
Висновки до третього розділу.....	95
РОЗДІЛ 4. НОМО ECONOMICUS ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЙОГО ТРАНСФОРМАЦІЇ В СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ НАЦІЇ	97
4.1. Становлення та розвиток «homo economicus» в умовах глобальних викликів та рейтингів креативного підприємництва.....	98
4.2. Інвестиції в людський капітал як індикатор соціального та креативного розвитку особистості.....	106
4.3. Особистість в освітньому середовищі, яке динамічно трансформується.....	112
Висновки до четвертого розділу	124
РОЗДІЛ 5. КУЛЬТУРА ЯК ГОЛОВНА ДОМІНАНТА ТА КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ЦІННОСТЕЙ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ	126
5.1. Світоглядні цінності сучасного креативного підприємця як основи формування креативного класу сучасного інноваційного розвитку.....	127
5.2. Формування інноваційної складової культури майбутнього підприємця	136
5.3. Філософія проблем моралі у підприємницькій діяльності....	141
5.4. Вплив культури на ціннісні орієнтири особистості та формування кластеру креативних індустрій в умовах інформаційного суспільства	148
Висновки до п'ятого розділу.....	158

РОЗДІЛ 6. ВІД «НОМО ECONOMICUS» ДО «НОМО CREATIVUS» В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ГЛОБАЛЬНИХ РЕЙТИНГАХ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	160
6.1. Формування нових драйверів формування світогляду підприємця як ключового учасника креативної економіки.....	161
6.2. Еволюція людини від «homo economicus» до «homo creativus» у соціокультурному життєвому суспільному середовищі.....	177
6.3. Формування креативного класу нової креативної економіки як основи формування соціального потенціалу нації	183
6.4. Концептуальні підходи дослідження ринку в контексті осмислення фундаментальних філософсько- світоглядних засад.....	189
Висновки до шостого розділу	197
ПІСЛЯМОВА	199
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	206

ПЕРЕДМОВА

Особливості формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу має чималу актуальність, так як ключове завдання, що постає перед Україною,- це підготовка корти високопрофесійних підприємців, що є основою розвитку креативної економіки. Креативна економіка нами визначається як концепція, яка динамічно змінюється і ґрунтується на креативності особистості та її активах, здатних генерувати вплив на економічне зростання і розвиток, так як в її основі розвиток людського (соціального, інтелектуального) капіталу.

Дана монографія базується на переосмисленні накопиченого мною досвіду, зокрема теоретичної побудови та наукових доказів, які підтримують оновлену модель концепції підготовки та розвитку креативних підприємців, що починають формуватися з сім'ї і закінчуючи ВНЗ, що формують людину економічну (людину-підприємця) з її практичними навичками в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу – інформатизації, глобалізації, інтелектуалізації сучасного суспільства, перетворення знання на ключовий ресурс розвитку, глобалізації конкуренції, що базується на створенні наукоємних і знанневих продуктів та послуг.

Це монографічне дослідження слугує новою інтелектуальною розвідкою, так як в її основу введено нові поняття та теоретичні точки зору. Потік нової літератури свідчить, що розвиток формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу за останні роки виявляє подібності і відмінності, тяглість і розриви, тому ми намагалися синтезувати важливі результати минулих досліджень, зберігаючи спадковість та інноваційність, тяглість та розриви та запропонувати напрями майбутніх наукових пошуків у дослідженні даної проблеми. Протягом усього викладу ми намагалися дотримуватися конструктивного критичного погляду з

метою, щоб вийти за межі перевірених методів і моделей минулого, визнати їхні недоліки й обмеження та розширити концепції формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу.

У своєму концептуальному задумі ми намагалися прослідкувати, як впливають на підготовку майбутніх підприємців такі інституції, як сім'я, освіта, релігія, культура, тому що креативна економіка – це економіка, що включає в себе економічні, культурні, соціальні, релігійні чинники, пов'язані з завданнями інтелектуальної власності, технологій та креативних індустрій. Сучасне бачення формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу базується на **міждисциплінарному синтезі економіки, культури і техніки, філософії і педагогіки, культурології і релігієзнавства**, де домінування сфери послуг і творчого контенту є пріоритетним для сучасного часу.

Особливості формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу передбачає інтеграцію різних філософських, соціологічних, культурологічних концепцій. Це і інформаційний менеджмент, і комунікаційний менеджмент, і інноваційний менеджмент, і креативна економіка, і управління інтелектуальною власністю, і комунікативне право, і сучасні форми організації, і практична філософія, які швидко вплітають в себе сучасні теорії і практики як педагогічного, так і сучасного менеджменту, в основі якого культура управління, управління знаннями, управління підготовкою висококваліфікованих спеціалістів, які будуть конкурентоспроможними на міжнародній арені.

Нині за Індексом глобальної креативності Україна посідає 45 рейтингову позицію зі 139, що є досить високим показником. Ефективна економічна реалізація креативного потенціалу України потребує концептуалізованого підходу, який включає аналіз наступних компонентів та напрямів висвітлення теми:

1. Сім'я як головний атрибут формування світоглядних цінностей сучасного українського суспільства.

2. Підвищення якості освіти, професійної підготовки, виробничої культури й етики як основи підготовки успішного креативного підприємця та формування соціального капіталу нації.

3. Релігія як складова духовного та морального зростання особистості.

4. Homo economicus як основа формування творчого підприємництва та його трансформації в соціальний капітал нації.

5. Культура як головна домінанта та ключовий фактор формування світоглядних цінностей конкурентоспроможних фахівців.

6. Від «homo economicus» до «homo creativus» в умовах глобалізації та глобальних рейтингах креативної економіки.

Ядром формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу є креативна особистість, яка втілює в собі найвищий вияв людської діяльності – творчість, яка стимулює виробництво інноваційних матеріальних і духовних благ, що зумовлює прискорення комерціалізації та кінцевого споживання матеріальних і духовних благ. Останнє потребує створення сприятливого бізнес-середовища з належним оцінюванням креативності та легкістю започаткування нового бізнесу; розвиток культури креативної економіки та підготовка глобальних творчих талантів та зміцнення компетенції в створенні інновацій як основи креативної економіки, виходячи з того, що четверта промислова революція характеризується розвитком цифрових технологій, глобалізацією і зміною взаємодій між особистістю і суспільством.

Теоретичний дискурс особливостей формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу сформувався завдяки зусиллям провідних вчених таких як: Й. Августин, В. Андрущенко, В. Акоюн, В. Базилевич, Д. Беккер, Н. Бердяєв, І. Бех, В. Воронкова, В. Геєць, Г. Захарчин, С. Іванов, В. Ільїн, І. Кант, М. Князева, К. Макконнелл, Дж. С. Мілль, О. Міщенко, М. Пірен, 9

О. Романенко, Н. Левицька, В. Лосский, Н. Савицька, В. Світлична, В. Соловйов, І. Ушно, К. Ушинский, А. Філіпенко, Т. Фурман, Й. Шумпетер, Н. Яремчук та інші.

Метою даного дослідження є проведення соціально-філософського аналізу феноменусвітоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу

Нами були поставлені такі завдання:

У **першому розділі:** показати розкрити роль сім'ї в духовному вихованні підприємця; розкрити роль сім'ї у становленні та розвитку підприємця та виявити взаємозв'язок моралі і бізнесу у підприємницькій діяльності.

У **другому розділі:** виявити філософію освіти як невід'ємний фактор формування економічної активності креативної особистості та соціального капіталу нації; розкрити економічну освіту і виховання як засоби стимулювання інноваційно-креативного підприємництва; виявити роль економічної освіти у процесі реалізації виробничої культури й етики як основи формування креативного потенціалу особистості та формування конкурентоспроможної держави.

У **третьому розділі:** розкрити релігійну соціалізацію особистості підприємця та становлення духовно-ціннісних якостей майбутніх підприємців; дати аналіз ролі релігійної свідомості у стимулюванні умов для творчої підприємницької діяльності та потужних драйверів економічного зростання.

У **четвертому розділі:** дослідити становлення та розвиток «homo economicus» в умовах глобальних викликів та рейтингів креативного підприємництва; розкрити місце і роль інвестицій в людський капітал як індикатор соціального та креативного розвитку особистості; осмислити особистість в освітньому середовищі, яке динамічно трансформується.

У **п'ятому розділі:** осмислити світоглядні цінності сучасного креативного підприємця як основи формування креативного класу сучасного інноваційного розвитку; показати умови формування інноваційної складової культури майбутнього підприємця;

розкрити філософію проблем моралі у підприємницькій діяльності та вплив культури на ціннісні орієнтири особистості та формування кластеру креативних індустрій в умовах інформаційного суспільства.

У **шостому розділі**: з'ясувати формування нових драйверів формування світогляду підприємця як ключового учасника високотехнологічної (креативної) економіки; дати аналіз еволюції людини від "homo economicus" до "homo creativus" у соціокультурному життєвому суспільному середовищі; розкрити умови формування креативного класу нової креативної економіки як основи формування соціального (інтелектуального) потенціалу (капіталу) нації; обґрунтувати концептуальні підходи дослідження ринку в контексті осмислення фундаментальних філософсько-світоглядних засад.

Все це нас привело до формування нового драйвера зростання і створення нових ринків шляхом конвергенції існуючих виробничих технологій та нових технологій четвертої промислової революції, пов'язаної з переходом на новий технологічний уклад, та створення інновацій як основи креативної економіки.

Тому формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу ідентифікується нами як створення життєвого суспільного простору як індивіда, так і країни та визначається нами як цивілізаційний розвиток, а його результати як культурне надбання нації, що збагачує світове культурне надбання.

Формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу починається ще з питання термінології, і тому аналіз поняттєво-термінологічного апарату має для нас неабияку актуальність та практичне значення. Тому прагнення створити загальне теоретичне поле для аналізу процесу формування світоглядних цінностей креативних підприємців має бути пов'язане зі спробою визначити структуру будь-якого життєздатного дискурсу, у нашому випадку - світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу.

Відтак сучасна освіта має бути готовою відповідати на виклики глобалізації, модернізації, інтелектуалізації суспільства, що потребує креативного підприємця, готового працювати в умовах ринкової економіки, визначати потреби у майбутніх фахівців і формувати вимоги до їх компетенції відповідно до потреб та динаміки ринку праці. Регулятор ринку освітніх послуг має стимулювати розвиток навчальних програм з підготовки фахівців, які здійснюються у тісній співпраці «освіта-наука-роботодавці».

Не всі терміни і поняття, що використовуються у даній монографії, трактуються однозначно, тому від читача це потребує критичного підходу, критичного мислення, конструктивної методології, в основі якої культуротворчість

З переходом від постіндустріального до інформаційного і від нього до «суспільства знань» життєвий світ людини значно змінився: відбувається формування постматеріальних цінностей, віртуалізація і автономізація. Задача науки, освіти, культури в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу дотримати баланс між прогресом і гуманізмом. Так, у сфері праці це може бути запровадження нових технологій мотивації – гейміфікація і креативізація, які дозволяють людині отримати задоволення від роботи, самореалізуватися і розвиватися.

Відмітимо, що техногенний тип розвитку сучасної цивілізації приніс людству велику кількість досягнень, проте породив і велику кількість криз, що становлять загрозу людській цивілізації, - екологічний, антропологічний, що вимагають формування нової матриці цінностей, які відповідали б ідеалу збереження біосфери і людства. Тому філософія відіграє особливу роль у формуванні світоглядних цінностей та орієнтирів цивілізаційного розвитку.

Виступаючи самосвідомістю культури, філософія здійснює рефлексію над її фундаментальними світоглядними універсаліями і формує нові смисли, що адресовані майбутньому розвитку цивілізації. Культура, представляючи світ цінностей та оцінок, зумовлює вищі смисли людського буття і виступає у якості центрального об'єкта неоексіологічного аналізу.

Саме через призму неоексіології (нових цінностей буття, в тому і цінностей підприємництва) нам уявляється можливим виявити ціннісну значимість різних сфер культури та їх адекватну оцінку у творчості людини. Тому ми намагалися довести, що культура виступає головною домінантою та ключовим фактором формування світоглядних цінностей конкурентоспроможних фахівців, а нові умови вимагають еволюції від «homo economicus» до «homo creativus» в умовах глобалізації та глобальних рейтингах креативної економіки. Ми культивуємо ідею, що сьогодні філософія повинна розвиватися як практична філософія, що визначається як міждисциплінарний напрямок досліджень, який вивчає ціннісні засади дій людини в умовах плінного життєвого світу.

Не тільки трансформація філософської раціональності, але й парадигмальні зміни соціально-культурного характеру викликали до життя нові форми буттєвості філософського знання, що акцентують його практичну корисність. Філософія як методично організована практика мислення отримує систематичні імпульси для своєї актуалізації у сферах конкретного соціального досвіду, а саме підприємництва, креативної економіки, формування світогляду майбутніх підприємців, що й виражає її практичну спрямованість. З цієї точки зору, яку ми культивуємо ідею, що теоретичне знання (філософське) опосередковується суспільними, культурними, економічними контекстами, а практичне життя у всьому спектрі соціальних «полів стає навантаженим». До конкретних технологій практичної філософії і відноситься тема формування людини економічної - її світогляду та її цінностей, її буття, її «життєвого світу».

РОЗДІЛ 1

СІМ'Я ЯК ГОЛОВНИЙ АТРИБУТ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У розділі розкрито роль сім'ї у формуванні цілісної системи особистості майбутнього креативного підприємця через об'єктивне формування ціннісних інтересів, ідеалів і життєвих пріоритетів. Окреслено сутність та особливості виховання підприємця як першооснови економічного середовища. Зазначено, що в контексті сімейного виховання підприємця формуються духовно - моральні якості майбутнього підприємця, як вміння ставити цілі в житті, активна життєва позиція, послідовність, воля, бажання досаморозвитку, самоствердження, здатність конструктивно та позитивно мислити, здатність досамооцінки, незалежність і свобода при прийнятті рішень, здатність не зупинятися на досягнутому, виховання патріотичних почуттів

РОЗДІЛ 2.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ, ВИРОБНИЧОЇ КУЛЬТУРИ Й ЕТИКИ ЯК ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ УСПІШНОГО КРЕАТИВНОГО ПІДПРИЄМЦЯ ТА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ НАЦІЇ

Розділ присвячено проблемам сучасної освіти в Україні, у якому викладено теоретичні та практичні основи економічної освіти. Зазначено переваги та недоліки сучасної української економічної освіти, проаналізовано сучасні проблеми підвищення якості вітчизняної економічної освіти в контексті глобалізаційних процесів та формування єдиного освітнього простору. Висвітлені основні принципи, які сприятимуть подальшому вдосконаленню системи

економічної освіти, а також розроблено пропозиції щодо підвищення її якості. Наголошено на тому, що економічні процеси, впливають на економічну соціалізацію молоді та на рівень її економічно-підприємницької освіченості і вихованості.

РОЗДІЛ 3.

РЕЛІГІЯ ЯК СКЛАДОВА ДУХОВНОГО ТА МОРАЛЬНОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ

У розділі обґрунтовані особливості релігійного виховання майбутніх підприємців. Висвітлюється значення, сутність та роль релігійної освіти як засобу формування креативних підприємців. Аналізуються особливості релігійного навчання в освітніх закладах України. Досліджено релігійну детермінацію самореалізації особистості, характеризуючи її специфіку та залежність від визначення місця людини в конкретних релігійних моделях. Розглядається вплив релігійної моралі, мистецтва, релігійної картини світу на самосвідомість майбутнього підприємця, внутрішній стан та діяльність. Визначено зміст категорій духовності, духовних цінностей, визначаються етапи духовного розвитку особистості успішних креативних підприємців.

РОЗДІЛ 4.

НОМО ECONOMICUS ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЙОГО ТРАНСФОРМАЦІЇ В СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ НАЦІЇ

Проаналізовано виникнення та розвиток homo economicus у суспільстві масового добробуту, в умовах глобальних викликів та його відмінність від homo creative. З'ясовано основні характеристики homo economicus,

зосереджено увагу на споживацькому ставленні до довкілля та втрати почуття критичної налаштованості. Розкрито широке коло проблем, пов'язаних із створенням освітнього середовища як такої сукупності умов для навчання, розвитку, індивідуалізації та соціалізації майбутнього креативного підприємця, що забезпечує можливість прояву та розвитку його креативності.

РОЗДІЛ 5. КУЛЬТУРА ЯК ГОЛОВНА ДОМІНАНТА ТА КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ЦІННОСТЕЙ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ

У розділі запропоновано концепцію світоглядної культури особистості майбутнього креативного підприємця. Проаналізовані найважливіші завдання економічного виховання майбутнього суб'єкта ринкових відносин. Визначено світоглядні і феноменологічні аспекти формування і розвитку «людини економічної» нового типу. Розглянуто моральні основи буттєвої самореалізації сучасного підприємця. Обґрунтовані головні філософські засади підприємництва, пов'язані з етикою бізнесу. Відокремлені якості, які притаманні успішному креативному підприємцю, зокрема активність, ініціативність та наполегливість.

РОЗДІЛ 6. ВІД «НОМО ECONOMICUS» ДО «НОМО CREATIVUS» В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ГЛОБАЛЬНИХ РЕЙТИНГАХ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

У розділі аналізується сутність бізнесу, роль та місце людини у підприємницькій діяльності. Досліджено сутність цінностей як детермінанту розвитку креативних підприємців, впливу ціннісної системи на динаміку суспільних змін. Розглянута проблема формування ціннісних орієнтацій особистості підприємця. Розкривається соціально-психологічна сутність економічної соціалізації особистості, особливості її структури та її механізми. Висвітлюються соціально-психологічні чинники, що сприяють оптимізації цього процесу у молоді. Проаналізовано перехід від відомої класичної моделі поведінки людини «*homo economicus*» до моделі творчої людини «*homo creativus*».

ПІСЛЯМОВА

Монографічне дослідження присвячене колу питань, які мають велику актуальність, пов'язаних з поширенням нових ідей у суспільстві: від історії формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу до закономірностей розвитку цього міждисциплінарного напрямку. В монографічному дослідженні автор намагався досягнути складники й етапи процесу історії формування світоглядних цінностей креативних підприємців (включаючи смію, релігію і освіту), формування критичної маси у цьому процесі і появу «людини креатора», різноманітні типи, властивості й наслідки формування *Homo economicus*, наведено численні конкретні приклади, як виховувати дітей у

сім'ї, і що повинна зробити вища школа, розуміючи під ними різновид соціальних змін.

У монографії автор **намагався створити концепцію** формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу, розуміючи під нею систему теоретичних поглядів, об'єднаних науковою ідеєю (креативності, творчості), в результаті чого представлено широке висвітлення даної теми, включаючи аналіз наступних компонентів та напрямів:

1. Сім'я як головний атрибут формування світоглядних цінностей сучасного українського суспільства.

2. Підвищення якості освіти, професійної підготовки, виробничої культури й етики як основи підготовки успішного креативного підприємця та формування соціального капіталу нації.

3. Релігія як складова духовного та морального зростання особистості.

4. Homo economicus як основа формування творчого підприємництва та його трансформації в соціальний капітал нації.

5. Культура як головна домінанта та ключовий фактор формування світоглядних цінностей конкурентоспроможних фахівців.

6. Від «homo economicus» до «homo creativus» в умовах глобалізації та глобальних рейтингах креативної економіки.

Відмітимо, що вирішення даної наукової задачі у такій постановці ніколи не вирішувалась і на даний час майже не розробляється.

Об'єктом дослідження є формування світоглядних цінностей креативних підприємців як складний соціальний феномен і динамічний процес, що розвивається у нас на очах.

Предметом дослідження – вплив глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу на формування світоглядних цінностей креативних підприємців та виявлення особливостей даного формування.

Основними висновками проведеного дослідження формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу слід вважати наступні.

1. Підвищення якості освіти, професійної підготовки, виробничої культури й етики як основи підготовки успішного креативного підприємця та формування соціального капіталу нації.

В сучасних умовах еволюції суспільства від постіндустріального до інформаційного і «суспільства знань» збільшується інформаційна компетентність, якою повинні володіти випускники ВНЗ. Загальновизнані визначення сучасного суспільства як інформаційного, «суспільства мережевих структур» вказують на зростання саме інформаційної компетентності як однієї з ключових компетенцій, що забезпечує соціальну мобільність індивіда.

Під інформаційною компетентністю, яка так необхідна для соціального підприємництва, розуміється здатність (вміння) особистості знаходити, зберігати, перетворювати різноманітну інформацію і приймати необхідні альтернативні креативні рішення. Розвиток освіти базується на якості освіти, інноваційній освіті та креативній особистості, яку повинна сформувати вища школа.

Якщо в країні вдасться сформувати правильно вибудовану інноваційну систему, то почнуть спрацьовувати креативно-творчі ідеї і проекти, з'являтися успішні інноваційні компанії, що вимагає формування нового інноваційного мислення. Саме курс на інноваційно-креативний розвиток дає можливість у подальшому створювати продукти з глобальним ринком.

Прикладом можуть слугувати Apple, Microsoft та інші компанії, продукція яких витребувана у всьому світі і приносить зверхприбуток, забезпечуючи економічне процвітання та соціально-політичну стабільність своїм країнам. Тому необхідна інноваційна концепція освіти та розвитку інноваційного соціального підприємництва, для чого ВНЗ повинні готувати інноваційних підприємців.

Проблема взаємозв'язку освіти і бізнесу потребує комерціалізації освіти. Саме тому ВНЗ сьогодні повинні базуватися на:

- принципах безперервності і комплексності профорієнтаційного прогресу;

- його випереджаючого і превентивного характеру;
- принципу персоналізації;
- принципу інноваційної спрямованості на створення нового особистісно-значимого освітнього продукту; п
- принципу соціокультурної орієнтації навчального процесу;
- принципу контекстуального включення, тобто орієнтації на розроблення конкретних освітньо-профорієнтаційних проектів всередині освітньої системи;
- принципу варіативності предметно-змістовного наповнення освіти у відповідності з профорієнтаційними орієнтаціями студентів.

2. Номо економікус як основа формування творчого підприємництва та його трансформації в соціальний капітал нації.

Ми акцентуємо увагу на тому, що слід розвивати концепт креативного підприємництва, в основі якого будуть працювати люди як Номо економікус - креативні особистості в усіх сферах підприємництва:

- буде розвиватися бізнес, який створює додану вартість у підприємстві;
- Номо економікус будуть створювати культурно-креативні продукти; буде розвиватися мережеве підприємництво, де концентрується творчо-культурна діяльність;

- будуть створюватися координаційні центри для розвитку творчого підприємництва, що буде сприяти розвитку креативної економіки.

Креативне підприємництво є концепцією, що постійно змінюється та ґрунтується на творчо-креативних началах, здатних генерувати вплив на економічне зростання та інтелектуальний розвиток особистості.

Креативне підприємництво повинно стати джерелом високого доходу, створення нових робочих місць, в яких витребуваним є інтелектуальний (соціальний) капітал, сприяти соціально-культурній інтеграції та ідентичності, культурному розмаїттю та розвитку людського потенціалу.

Національній системі освіти слід бути готовою до того, щоб долати можливі негативні наслідки глобальних зсувів, що характеризують сучасну освіту як соціокультурний феномен у цілому. У сучасному світі глобальної інформатизації та комп'ютеризації свідомості проблема удосконалення змісту освіти набуває першочергового значення.

Сучасне суспільство стає більш прагматичним, технократичним, а освіта економічно доцільною. Тому гуманітарна наука в умовах скорочення годин на її викладання все ж таки повинна виступати засобом саморозвитку, самореалізації, самовираження і самоствердження особистості, так як в найбільшій мірі людина розкриває свої здібності у професійній сфері.

3. Культура як головна домінанта та ключовий фактор формування світоглядних цінностей конкурентоспроможних фахівців. Поняття філософії як соціального феномена (як форми суспільної свідомості) уступає місце уявленню філософії як феномена культури (наприклад, у якості самосвідомості).

Дилема соціоцентризму і культуроцентризму у розумінні філософії вирішується на користь соціоцентризму на основі того, що соціокультурне є соціальне у його культурному різноманітті. Філософія Інтер культурна і завдяки цьому виступає рефлексією культур, що забезпечує соціокультурний розвиток, застосування культур на практиці, включаючи і соціальне підприємництво.

Соціальне креативне підприємництво включає в себе не тільки економічні, соціальні, але й культурні чинники, які пов'язані із завданнями технологій, завданнями інтелектуальної власності, розвитку знанневої економіки, яка має вимір інтелектуально-культурного розвитку. Креативні індустрії виступають серцем креативного підприємництва.

Сучасне розуміння світоглядних орієнтацій підприємництва базується на міждисциплінарному синтезі економіки, бізнесу, підприємництва, культури і техніки, де домінування сфери послуг і творчого контенту є пріоритетними.

Саме вища школа повинна формувати культуру особистості, культуру цивілізації, тому що ситуація, що склалася, характеризується часто культурою «неоварварства»

(агресивною, ксенофобською) культурою, архаїзацією свідомості (реанімації оккультизму, містики). Саме людство (розумна цивілізація) потребує формування культури як головної домінанти та ключового фактору формування світоглядних цінностей конкурентоспроможних фахівців, яка не бажає трансформації людини розумної в людину споживача.

Суспільство майбутнього як «суспільство знань» базується на інформації та знаннях, тому в такому суспільстві зростає потреба у висококваліфікованих, грамотних, освічених спеціалістах, які володіють гуманітарними компетентностями:

- ефективна організація діяльності;
- готовність приймати самостійні рішення;
- критичне мислення;
- побудова відносин співробітництва;
- висока міра відповідальності;
- ініціативність;
- соціальна зрілість;
- культура і грамотність мови і мовлення;
- економічна та управлінська грамотність;
- знання мов;
- вміння працювати в команді;
- робота на результат.

Зміни ідеалу освіти від «людини знання» до «людини культури» (В.Біблер) свідчить про необхідність зміни змісту освіти, націленої на культуру як широку інклюзивну

концепцію буття людини у світі через творчі культурні, соціальні, інноваційні практики.

В умовах прискорення і стиснення часу в умовах інформаційного суспільства зростає роль освіти як виду духовно-культурної практики, що транслює і відтворює соціальний досвід людства.

Не випадково інститут освіти пройшов чотири стадії:

- 1) катехізічна (настаницька);
- 2) епістемологічна (знанєєва);
- 3) інструментально-технологічна (технократична);
- 4) миследіяльністьна (перехід від емпіричного способу навчання до концептуального).

4. Від «homo economicus» до «homo creativus» в умовах глобалізації та глобальних рейтингах креативної економіки. Креативні індустрії сьогодні перевищують обсяги щорічних надходжень і вчетверо перевищують темпи зростання промислового виробництва.

Частка зайнятих у креативному підприємництві досягла 25% молодих підприємців (наприклад, туризм). Очікується тенденція перетікання креативних підприємців до сектора саме креативних індустрій, які все з часом збільшуються. Лише ціннісні орієнтації на інтелектуальний продукт, креативність, культурні цінності, синергію та співробітництва можуть привести завдяки креативному підприємництву до процвітання країни у довгостроковій перспективі. Креативність включає технології, талант та

толерантність та входить в Індекс глобальної у креативності (Україна - 45 місце).

Сучасний ринок праці характеризується процесами інформатизації та віртуалізації. У сучасних умовах Інтернет-технології проникли у професійну сферу так глибоко, що зачіпають не тільки трудову діяльність, алей етап пошуку та відбору вакансій, спілкування всередині професійної спільноти. Комп'ютерні та Інтернет-технології стають основним зняряддям праці сучасного працівника, в той час, як традиційні, пов'язані з фізичною працею, відходять на інший план та їх використання змінюється роботизацією.

Освіта є одним з найважливіших елементів інструментів розвитку інтелектуального потенціалу людини і суспільства покращення і конструювання людини у соціокультурному контексті. Якщо раніше головною задачею освіти вважалася передача знань і контроль за їх освоєнням, тобто домінувала когнітивна (пізнавальна парадигма освіти), то в сучасних умовах інноваційного розвитку головною задачею освіти є формування у студентів і учнів знань та вмінь самостійно мислити і створювати інновації у різних сферах діяльності, що означає перехід на креативну (творчу) парадигму освіти.

У цьому випадку когнітивна (пізнавальна) освіта стає тільки начальним етапом креативного(творчого) освіти. Найкращі результати в освіті і професійній діяльності досягаються шляхом креативного і аналітичного (логічного) мислення.

Як висновок зробимо, що майбутнє вищої освіти:
ноосферно-інформаційна парадигма освіти, як якісно новий рівень формування інноваційного типу мислення, що базується на інформаційних ресурсах і сприяє на основі креативної методології і досягнень сучасної науки становленню нового типу соціального та суспільного інтелекту як особистості, так і країни.

Ноосферно-інтелектуальна парадигма освіти об'єднує інформаційну, інтелектуальну та інноваційну парадигми і забезпечує умови для матеріального, соціального, культурного та інтелектуального розвитку як кожної людини, так і соціуму в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. **Brisson Luc.** Family, Political Power and Money in the Neoplatonic School of Athens. In ΣΧΟΛΗ (Scholē). 11.2, 2017: 333–340.
2. **Foster J.** Evolutionary macroeconomics / J. Foster. – L., 1987. – 244 s.
3. **Lerner D., Coleman J., Dore R.** Modernization // International Encyclopedia of the Social Sciences. – 1968. – Vol.10. – P. 50. (P. 48-60).
4. **Oleksenko Roman.** Homo Economicus in Futures Studies // Philosophy and Cosmology-Filosofiya I Kosmologiya. – 2017. – Vol. 19. – P. 126-132.
5. **Thaler, Richard.** From Homo Economicus to Homo Sapiens. In Journal of Economic Perspectives. Volume 14 (1), 2000: 133-41.
6. **Oleksenko, Roman, and Lidiia Fedorova.** Homo Economicus as the Basis of “Asgardia” Nation State in Space: Perspective of Educational Technologies. In Future Human Image, Volume 7, 2017: 113-119
7. **Августин Йосип SJ** Про духовне життя і молитву / Августин Й. SJ Кайрос. Київ, 2011. – С. 21-22
8. **Агеев А. И.** Предпринимательство: проблемы собственности и культуры / А. И. Агеев. М.: Наука, 1991. – 106 с.
9. **Акопян В. Г.** Морально-етичні цінності підприємця: формування та розвиток (соціально-філософський аналіз): дис. канд. філософ. наук: 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії / Акопян Валерій Григорович. – К., 2004. – 170 с.
10. **Афанасьєва Л.** Міжкультурний діалог в контексті єднання України / Л. Афанасьєва, Є. Музя, К. Колева, Р. Олексенко // Українознавчий альманах. - 2017. - Вип. 21. - С. 15-20.

11. **Аль-Фарабі, Абу Наср.** Кітаб аль-Хуруф. – Бейрут: Дар аль-Машрік, 1990. – С. 131.
12. **Андреев И., Назарова Л.** Электронная западня // Свободная мысль. – № 1/2014. – С. 123. (С. 122-135).
13. **Андрієнко О. В.** Ліберально-демократичні цінності в пострадянській Україні / О.В. Андрієнко // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. Науковий журнал. 2009. Випуск 2. С. 81-86.
14. **Андрієнко О. В.** Світоглядно-аксіологічна роль грошей у розбудові демократії / О. В. Андрієнко // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць.– К.: ВІР УАН, 2010. Випуск 35. – С. 322-327.
15. **Безтелесна Л.** Підприємництво у контексті людського розвитку / Л. Безтелесна // Економіка України. – 2003. – № 12. – С. 62-68.
16. **Беккер Г.** Человеческое поведение: экономический подход: избр. тр. по экон. теории / Гзри Беккер; науч. ред. пер. Р. И. Капелюшников; пер. с англ. Е. В. Батракова. – М. : ГУВШЗ, 2003. 671 с.
17. **Беккер Д.** В обществе – об обществе // СОЦИО-ЛОГОС. – М.: Прогресс, 1991. – 480 с.
18. **Бердяев Н. А.** Философия неравенства / Н. А. Бердяев. – М.: ИМА- пресс, 1990. – 250 с.
19. **Бех І. Д.** Виховання особистості: Навч.-метод. посіб.: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 357 с.
20. **Білецька Л. В.** Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка): Навч. посібник / Л.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І. Савич. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 688 с.
21. **Білоконь І. В.** Проблеми формування соціально-економічних настановлень молоді як суб'єкта соціалізації // Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць

- Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Т. XI.
Ч. 1 / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2009. – С. 31-39.
22. **Білоконь І. В.** Проблеми формування соціально-економічних настановлень молоді як суб'єкта соціалізації / І. В. Білоконь // Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Т. XI. Ч. 1 / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2009. – С. 31-39.
  23. **Бодрийяр Ж.** Символический обмен и смерть / Предисл. С. Зенкина. – М.: Добросвет, 2000. – 387 с.
  24. **Бодрийяр Ж.** Система вещей / Пер. с франц. С.Н. Зенкина. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 232 с.
  25. **Бодрийяр Ж.** Соблазн / Перевод с французского Алексея Гараджи. – М. : Издательство Ad Marginem, 2000. – 318 с.
  26. **Бондаренко О. В.** Ментальний вимір підприємницької активності: теоретико-методологічні засади дослідження / О.В. Бондаренко, О. П. Зоря // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : ВІР УАН, 2010. – Вип. 35. – С. 328-336.
  27. **Бузгалін А. В.** Економіка знань та інновацій: перспективи Росії / А. В. Бузгалін. – М.: ТЕИС, 2007.
  28. **В. М. Лосский.** За образом и подобием Бога. - М.: Издание Свято-Владимирского Братства, 1995. – 95 с.
  29. **Варецька О.** Спільна педагогічна діяльність учителя і батьків з економічного виховання молодших школярів / О. Варецька // Молодь і ринок. – 2007. – №8. – С. 85-89.
  30. **Варналій З. С.** Мале підприємництво: основи теорії і практики /З.С. Варналій. – К: Знання, 2001. – 277 с.
  31. **Вебер М.** Избранные произведения / пер. с нем. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с.
  32. **Верхан П. Х.** Підприємець. Його економічна функція та суспільно-політична відповідальність / П. Х. Верхан. – К. : Юрінком, 1994. – 50 с.

33. **Видиш М. М.** Формування моральної культури майбутніх менеджерів / М.М. Видиш // Педагогічні науки. – 2010. – №55.– С.11-14.
34. **Власов Д. В.** Генезис формування поняття «ринок» // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С. 121-124.
35. **Войнаровська Л. І.** Релігійно-ціннісний аналіз підприємницько-ринкової діяльності: історико-філософський контекст // Філософські обрії. – 2011. – № 26. – С. 150-162.
36. **Волович В. І., Тарасенко В. І., Захарченко М. В.** Соціологія: короткий енциклопедичний словник. – К.: Український центр духовної культури, 1998. – 736 с.
37. **Гаврилишин Б.** Дороговкази в майбутнє: до ефективніших суспільств. Доповідь Римському клубові / пер. з англ. – К. : Основи, 1993. – 238 с.
38. **Галушка З.І.** Фактори формування економічної культури українського суспільства / З. І. Галушка // Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Економічні науки. 2009. Випуск 1 (33). С. 8-15.
39. **Геєць В.** Характер перехідних процесів до економіки знань / В. Геєць // Економіка України. – 2003. – №4. – С.4-15.
40. **Генис А.А.** Билет в Китай. – СПб : «Амфора», 2001. – 184 с.
41. **Герасимчук І. М.** Філософія творчості : [монографія] / І. М. Герасимчук. – К.: ЕКМО, 2006.
42. **Гібсон Дж.** Экологический подход к зрительному восприятию: Пер. с англ. / Общ.ред. и вступ. ст. А. Д. Логвиненко. – М.: Прогресс, 1988. – 464 с.
43. **Гіптерс З.** Виховання діловитості і творчості майбутніх фахівців економічного профілю // Рідна школа. – 2005. – № 12. – С. 49-52.
44. **Гончаренко С. У.** Український педагогічний енциклопедичний словник. – 2-ге вид., доповн. й виправл. – Рівне: Волин.обереги, 2011. – 519 с.
45. **Горбуліч І. О.** Формування готовності до ділового спілкування у майбутніх маркетологів // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

- (педагогічні науки). – 2011. – № 15 (226), серпень. – Ч. II. – С. 176-182.
46. **Гридасова Н.** Місце і роль економічної культури у структурі загальної культури особистості // Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал. – 2011. – № 2 (73), лютий. – С. 141-145.
47. **Грیشнова О. Л.** Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки. – К. : Товариство «Знання», 2001. – 254с.
48. **Гурова Ю. С.** Розвиток людського ресурсу і міжнародна конкурентоспроможність країн: дис. канд. економ. наук: спец. 08.05.01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Ю. С. Гурова. – К., 2007. – 190 с.
49. **Девіняк О.Т.** Патріотичність крізь призму поведінкової економіки / О. Т. Девіняк // Педагогічні науки: теорія, історія. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка №7 (296), 2015 інноваційні технології. – 2013. – №6 (32). – С.105-110.
50. **Дейнека О. С.** Экономическая психология: учеб. пос. – СП б. : Санкт-Петербургский университет, 2000. – 436 с.
51. **Дембицька Н. М.** Економічний досвід як чинник становлення суб'єкта економічної соціалізації: концепція дослідження. Проблеми загальної та педагогічної психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України.Т. XI, част. 1. К., 2009. С. 110-118.
52. **Джидан И.** «Homo economicus» vs. «Homo gesciprocans». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.russ.ru/politics/20021021-dj.html>.
53. **Діденко Н.** Аксіологічні детермінанти соціальної відповідальності бізнесу. Схід. Аналітично-інформаційний журнал. 2009. № 7 (98), жовтень. С. 124-126.
54. **Донець Л. І.** Основи підприємництва. Навчальний посібник / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. – К.: Центр на вчальній літературі, 2006. – 320 с.

55. Економічна соціалізація молоді: соціально-психологічний аспект / заг. ред. **В. В. Москаленко**. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2008. – 336 с.
56. Економіка виробничого підприємництва: Навч. посібник. / **Й. М. Петрович** та ін. – К.: Т-во "Знання", 2002. – 405 с.
57. Економіка підприємства. Підручник / За заг. ред. **С. Ф. Покропивного**. – Київ: КНЕУ, 2001. – 528 с.
58. Економічна енциклопедія: у трьох томах / [відп. ред. **С. В. Мочерний**]. – Київ-Тернопіль, 2000.
59. Етимологічний словник української мови: У 7 т. / [Гол. ред. **О. С. Мельничук**]. – Т. 5: Р-Т. – К.: Наук. думка, – 2006. – 704 с.
60. **Єленський В. Є.** Релігійне навчання й виховання в законодавствах та освітніх системах західноєвропейських країн / В. Є. Єленський // Людина і світ. – 2001. – №11-12. С.32-36.
61. **Забуга М. П.** Православні цінності в сучасному українському контексті / М. П. Забуга // Православні духовні цінності і сучасність: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 21 березня 2003 р. – Київ, 2003. – С.86-94.
62. **Зарубіна Н. Н.** Без протестантської етики: проблема соціокультурної легітимаци підприємництва в модернізуючихся обществах // Вопросы философии. – 2001. – № 10. – С. 45-56.
63. **Зарубіна Н. М.** Релігійні орієнтації пострадянського підприємництва / Н. М. Зарубіна // Суспільні науки і сучасність. – 2004. – №1. – С.42-49.
64. **Захарчин Г. М.** Розвиток підприємництва на основі синтезу культури і відповідальності. Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. Збірник науково-технічних праць. 2011. Випуск 21.6 С. 186-192.
65. **Зубіашвілі І. К.** Економічна соціалізація як психологічна проблема. Проблеми загальної та педагогічної психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім.

- Г. С. Костюка АПН України. Т. XI, частина 1. К., 2009. С. 153-165.
66. **Иванов С. А.** Истоки. Креативная экономика. Теоретические основы формирования инновационно-креативной экономики: переход от homo economicus к модели homo creator / С. А. Иванов, А. И. Попов. – ООО Издательство «Креативная экономика», 2009. – 195 с.
67. **Ильина И. Ю.** Домохозяйство – важнейшая потребительская единица на рынке товаров и услуг / И. Ю. Ильина// Социально-гуманитарные знания. – 2007. – № 5. – С. 117-127.
68. **Иванов С. А.** Витоки креативної економіки. Теоретичні основи формування інноваційно-креативної економіки: перехід від homo economicus до моделі homo creator / С. А. Иванов, А. І. Попов. – К.: ТОВ Видавництво «Креативна економіка», 2009.
69. **Ігнатенко П.Р., Поплужний В.Л., Косарева Н.І., Крицька Л.В.** Виховання громадянина, психолого-педагогічний і народознавчий аспекти: Навчально-методичний посібник / П.Р. Ігнатенко, В.Л. Поплужний, Н.І. Косарева, Л.В. Крицька. – К.: Інститут змісту і методів навчання. – 1997. – 374 с.
70. **Юва В. Ю., Красномоєць Л.** Орієнтири морально-духовного виховання особистості / В. Ю. Юва, Л. Красномоєць, – К: Знання, 2009. – 277 с.
71. **Кант І.** Критика практичного розуму. / І. Кант. – Пер. з нім. – СПб.: Наука, 1995.
72. **Касьянов Д. В.** Формування ідеології та культури українського підприємця в період утвердження ринкових відносин: дис. кандидата філософ. наук: 09. 00. 03 – соціальна філософія та філософія історії / Касьянов Дмитро Володимирович. – К., 2010. – 175 с.
73. **Качур М. М.** Поняття «патріотизм» в українській науковій педагогічній думці / М. М. Качур // Педагогічні науки: теорія, історія. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка №7 (296), 2015 інноваційні технології. – 2013. – №6 (32). – С.54-61.

74. **Кашуба О. М.** Сутність та принципи безперервної освіти у діяльності суб'єктів підприємництва в Україні // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2010. – № 3. – С. 31-38.
75. **Кирилюк Ф. М., Обушний М. І., Хилько М. І.** Релігія й церква як суб'єкти політики. Навчальний посібник / Ф. М. Кирилюк, М. І. Обушний, М. І. Хилько. – К.: Здоров'я, 2004. – 776 с.
76. **Князева М. Л.** Человек в информационном пространстве: культурный модус личности // Библио-тековедение. – 1996. – № 6. – С. 79-86.
77. **Коваленко О. В.** Економічна культура як складова підготовки висококваліфікованих фахівців у ВНЗ // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки). – 2011. – № 13 (224), липень. – Ч 1. – С. 86-91.
78. **Коваленко О. В.** Проблема формування економічної культури в сучасному просторі української освіти / О. В. Коваленко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки). 2011. № 10 (221), травень, частина 2. С. 29-34.
79. **Козлова Е. В.** Психологические основы экономической социализации: учеб. пособие. – Великий Новгород : НовГУ им. Ярослава Мудрого, 2004. – 160 с.
80. **Комих Н. Г.** Соціокультурний контекст становлення та розвитку підприємництва в Україні. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук. Спеціальність: 22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології. Харків, 2006. 18 с.
81. **Костюченко Л. М.** Соціально-психологічні особливості економічної освіти і виховання молоді / Л. М. Костюченко // Рідна школа. – 2003. – №10. – С. 27-34.
82. **Кукаркин В.** Буржуазная массовая культура. – М.: Политиздат, 1985. – С. 125. (399 с.)
83. **Куклін О. В.** Становлення системи економічної освіти в Україні у контексті Болонського процесу / О. В. Куклін //

- Вісник Черкаського університету; науковий журнал. Серія : Педагогічні науки. – Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – Вип. 120. – С. 127-133.
84. **Кульчицький Я. В.** Методологічні засади становлення сучасної економічної системи США // Науковий вісник УкрДЛТУ. – 2006. – Вип. 16.6. – С. 145-153.
85. **Лавренко О. В.** Економічні настановлення як чинник становлення суб'єкта економічної соціалізації / О. В. Лавренко // Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2011. – Т. XIII, ч. 3. – С. 211-219.
86. **Лазарев С. Н.** Человек будущего. Первый шаг в будущее / С. Н. Лазарев. – СПб.: Про-Пресс, 2007. – 256 с.
87. **Лапiна Т.** Формування економічного мислення у студентів-фахівців економічного профілю // Нова педагогічна думка. Науково-методичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 55-58.
88. **Левицька Н. С.** Дослідження економічної соціалізації особистості в зарубіжній та вітчизняній літературі / Н. С. Левицька // Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2011. – Т. XIII, ч. 3. – С. 226-233.
89. **Левцун О. П.** Культура підприємництва : навч. посібник / О. П. Левцун. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 316 с.
90. **Литвак М. Л.** Домогосподарство в умовах перехідної економіки інверсійного типу: дис. канд. екон. наук : 08.01.01 – економічна теорія / Литвак М. Л. – К., 2005. – 170 с.
91. **Ліщинська О. В.** Моральні аспекти підприємницької діяльності / О. В. Ліщинська // Вісник Львівського університету. Філософські науки. – 2008. – Вип. 11. – С. 115-123.
92. **Лопова О. В., Титаренко Ю. И.** Социализация и профессиональное образование личности / О. В. Лопова,

- Ю. И. Титаренко. – Барнаул: Академия экономики и права. 2001. – 335с.
93. **Лукашевич М. П.** Соціологія економіки: Підручник. К.: Каравела, 2005. 288 с.
94. **Луман Н.** Понятие общества // Проблемы теоретической социологии. – СПб.: Питер, 1994. – С.25-42.
95. **Макеева В. Г.** Культура предпринимательства. Учебное пособие / В. Г. Макеева. – М.: ИНФРА, 2002. – 218 с.
96. **Макконнелл К. Р.** Экономикс: принципы, проблемы и политика / К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю; пер. с 14-го англ. изд. – М.: ИНФРА-М, 2003. – XXXVI, - 972 с.
97. **Маклюен М.** Понимание медиа: Внешние расширения человека. – М.: Гиперборея, Кучково поле, 2007. – 464 с.
98. **Максимець Ю. В.** Типи підприємців у вимірі поведінкової активності в сучасних умовах економічного розвитку. Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. Збірник науково-технічних праць. 2012. Випуск 22.1. С. 262-266.
99. **Маняхина М. Р.** Вещь как носитель массовой информации // Журналистский ежегодник. – 2012. – № 1. – С. 24-27.
100. **Марченко О.** Особистість в освітньому просторі модерну: пріоритети та вектори розвитку / О. Марченко // Схід. – 2011. – №2 (109) – С. 123-127.
101. **Маршалл А.** Принципы политической экономии / А. Маршалл. – Т. I. – Москва: Изд-во Прогресс, 1983.
102. **Маршалл А.** Принципы экономической науки / пер. с англ. – М. : Прогресс, 1993. – Т. 2. – 310 с.
103. **Маслов В. В.** Бізнес як проблема культури // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. збірник наукових праць. – Сер. «Філософські науки. – К.: КУТЕП, 2010. – Вип. 8. – С. 198-210.
104. **Мелюхин И. С.** Информационное общество: истоки, проблемы, тенденции развития // XXI век: информация и общество / Под ред. Я. Н. Засурского. – М.: Изд-во МГУ ми. М. В. Ломоносова, 1999. – 208 с.

105. **Міллер Дж. С.** Основи політичної економії / Дж. С. Міллер. – М.: Прогресс, 1980. – Т. 1. – 1980. – С. 131.
106. **Міщенко М. Д.** Підприємець сьогодні: штрихи до соціально-психологічного портрету / М. Д. Міщенко // Філософська і соціологічна думка. – 1993. – №6. – С.84-92.
107. **Міщенко О. О.** Економічна культура особистості як результат економічної соціалізації//Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – Т. XIII. – Ч. 1. – К., 2011. – С. 265-273.
108. **Модель И. М.** Профессиональная культура предпринимателя. Социологические исследования. 1997. – № 10. С. 10-15.
109. **Молодиченко В. В.** Соціокультурна динаміка цінностей у дискурсі модернізації освіти: автореф. дис.д-ра філос. наук. Київ, 2010. 32 с.
110. **Молодыхченко В.В., Олексенко Р.И.** Информационное общество, как императив современности / В.В. Молодыхченко, Р.И. Олексенко // Новый университет. Серия: Актуальные проблемы гуманитарных и общественных наук. – 2014. – Вып. 4. – С. 31-37.
111. **Моль А.** Социодинамика культуры: Пер. с фр. / Под ред. Б. В. Бирюковой. – М.: Наука, 1973. – 410 с.
112. **Мороз О. М.** Духовні принципи ведення малого і середнього бізнесу в регіоні / О. М. Мороз // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – №4. – С. 12-17.
113. **Москаленко В.** Соціально-психологічні засади економічної культури особистості // Соціальна психологія. – 2007. – № 4. – С. 3-16.
114. **Москаленко В. В.** Економічна соціалізація особистості / В. В. Москаленко // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – №8. – С.1-9.
115. **Набока О. Г.** Формування ціннісних орієнтацій у старшокласників спеціалізованих класів економічного профілю: дис. канд. педаг. наук: 13.00.01 – загальна

педагогіка та історія педагогіки / Набока Ольга Георгіївна. – Слов'янськ, 2001. – 182 с.

116. **Овсянкін Л. А.** Мораль в системі економічної життєдіяльності людини та суспільства (соціально-філософський аспект) : автореф. дис.канд. філос. наук. Спеціальність: 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. – К., 2003. – 19 с.
117. **Олексенко Р.** Економічна освіта в системі підготовки особистості до самостійного життя та творчості / Р. Олексенко. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ird.npu.edu.ua/files/oleksenko.pdf>
119. **Олексенко Р.** Економічна освіта і виховання як засоби розвитку світоглядних засад сучасного підприємництва / Р. Олексенко // Вища освіта України. - 2013. - № 4. - С. 79-85.
120. **Олексенко Р. И.** Философия образования как неотъемлемый фактор экономического развития общества / Р. И. Олексенко // «Социосфера»: науч.–метод. и теор. журнал. – 2013. – №3. – С.19-26.
121. **Олексенко Р. И.** Философия, мировоззрение и мораль современного предпринимателя как составная экономико-социального развития общества. Социосфера: науч.-метод. и теор. журнал. 2013. № 1. С. 31-37.
122. **Олексенко Р. І.** Від "homo economicus" до "homo creativus" у соціокультурному середовищі / Р. І. Олексенко // Актуальні проблеми філософії та соціології. - 2015. - Вип. 7. - С. 112-114.
123. **Олексенко Р. І.** Вплив комунікацій на ціннісні орієнтири особистості / Р. І. Олексенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2015. - Вип. 62. - С. 65-73.

124. **Олексенко Р. І.** Портрет підприємця новітньої формації в сучасних соціокультурних умовах / Р. І. Олексенко // Філософські обрії. - 2015. - Вип. 34. - С. 41-48.
125. **Олексенко Р. І.** Релігійна соціалізація особистості підприємця / Р. І. Олексенко // Гілея: науковий вісник. - 2015. - Вип. 99. - С. 230-233.
126. **Олексенко Р. І.** Роль економічної освіти у процесі становлення успішної держави / Р. І. Олексенко // Гілея: науковий вісник. - 2017. - Вип. 116. - С. 259-262.
127. **Олексенко Р. І.** Роль релігійної свідомості у підприємницькій діяльності / Р. І. Олексенко // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. - 2015. - Вип. 45(2). - С. 195-201.
128. **Олексенко Р. І.** Роль сім'ї у становленні та розвитку майбутнього підприємця (соціально-філософський аналіз) / Р. І. Олексенко // Гілея: науковий вісник. - 2016. - Вип. 115. - С. 216-219.
129. **Олексенко Р. І.** Становлення та розвиток «homo economicus» в умовах глобалізації та інформаційної революції / Р.І. Олексенко // Гілея: науковий вісник. – 2017. – Вип. 120 - № 5. – С. 159-163.
130. **Олексенко Р. І.** Стратегічні завдання освіти і виховання сучасного підприємця / Р. І. Олексенко // Нова парадигма. - 2012. - Вип. 112. - С. 19-28.
131. **Олексенко Р. І.** Управління кадровими ресурсами підприємств у сучасних умовах господарювання. АгроСвіт. 2010. № 14. С. 41.
132. **Олексенко Р. І.** Філософія проблем моралі в підприємницькій діяльності / Р. І. Олексенко // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. - 2013. - Вип. 6(3). - С. 22-25.
133. **Олексенко Р. І.** Філософія розвитку інформаційного суспільства в епоху глобалізації / Р.І. Олексенко // Гілея (науковий вісник) : [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К.: ВІР УАН, 2015. – Випуск 98 (№1).

134. **Олексенко Р.И.** Религиозна культура как часть духовности человека / Р.И. Олексенко // Материали за 12-а международна научна практична конференция, «Найновите научни постижения», - 2016. Том 3. Закон. Философия. Политика. София. «Бял ГРАД-БГ» ООД – С. 57-59.
135. **Олексенко Р.І.** Моральні засади родинного виховання майбутнього підприємця / Р.І. Олексенко // Вісник інституту розвитку дитини. Серія. Філософія. Педагогіка. Психологія: збірник наукових праць. Вип. 24/ Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова; [редкол. В.П. Андрущенко [та ін.]]. – К. : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2012 – С. 20-25.
136. **Олексенко Р.І.** Роль сім'ї в духовному вихованні майбутнього підприємця / Р. І. Олексенко // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія. - 2013. - Т. 21, вип. 23(2). - С. 205-212.
137. **Олексенко Р. І.** Формування економічної культури майбутнього підприємця / Р. І. Олексенко // «Гілея: науковий вісник»: Збірник наукових праць.– К., 2013. Вип. 68 (№1). – С.516-520.
138. **Олексенко Р. І.** Становлення духовно-ціннісних якостей майбутніх підприємців [Текст] / Р. І. Олексенко // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. – № 1/2 (13/14). – С. 165–173.
139. **Олексенко Р. І., Молодиченко В. В.** Концептуальні пріоритети формування сучасної людини економічної / Р.І. Олексенко, В.В. Молодиченко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2017, - Вип 70, С.164-175.
140. **Олексенко Р. І.** Особистість в освітньому середовищі, яке динамічно трансформується / Р. І. Олексенко, Ю. А. Васюк // Філософські обрії. - 2017. - Вип. 37. - С. 124-135

141. **Патрик де Лобьс.** Социальная доктрина католической церкви (Опыт воплощения христианского идеала). – Брюссель, 1989. – 254 с.
142. **Петренко Т. В., Зеленюк В. В.** Морально-етичні аспекти формування підприємця європейського рівня // Проблемы формирования новой экономики XXI века : мат-ры Междунар. науч.-практ. конф., 12-24 декабря 2010 года. URL: http://www.confcontact.com/20101224/3_petrenko.php
143. **Исламутдинов В.Ф., Шангараев Р.Г.** К вопросу о концепции инновационного человека // Вопросы инновационной экономики. – 2011. – Том 1. – № 4. – С. 3-12.
144. **Підборський Ю.** Культура та етика підприємництва і підприємницької діяльності. Економічний вісник університету. Збірник наукових праць учених та аспірантів. Переяслав-Хмельницький: Переяслав - Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, 2009. Випуск 13. С. 112-119.
145. Підприємець України. Ескізи до соціального портрету. / За ред. **В. М. Ворони, Є. І. Суїменка.** — К., – 1995.
146. **Пірен М. І.** Політико-владна еліта України (соціо-психологічна модель): монографія / М. І. Пірен. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 136 с.
147. **Пірен М.І.** Релігійна соціалізація особистості як чинник утвердження духовних цінностей громадянського суспільства / М.І. Пірен // Соціальна психологія. – 2005. – № 6 (14). – С. 31-41.
148. **Плотников А. В.** Христианские основы рыночной экономики / А. В. Плотников. – К.: Принт-сервис, 1993. – 257 с.
149. **Попов А. И., Иванов С. А.** Теоретические основы формирования инновационно-креативной экономики: переход от homo economicus к модели homo creator // Креативная экономика. – 2009. – №5 (29). – с. 3-12. – <http://www.creativeconomy.ru/articles/2386/>
150. **Попов В.В.** Социальные функции предпринимательства: дисс. кандидата социол. наук: 22.00.03 / Попов Виктор Владимирович. – М., 1997. – 144 с.

151. **Попов О. І.** Розвиток теорії управління людськими ресурсами в працях професора Н. А. Горелова / О. І. Попов // Известия СПбУЕФ. – 2008. – № 4.
152. **Поснова Т. В.** Формування ціннісно-мотиваційної сфери особистості студента / Т. В. Поснова // Соціальна психологія. – 2004. – № 2. – С. 134-139.
153. **Поясюк Т. Б.** Акмеологічний підхід до психолого-педагогічної підготовки майбутніх економістів // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки). – 2011. – № 10 (221), травень. – Ч. 1. – С. 171-177.
154. **Прилуцький А. М.** Ринок в системі категорій сучасної економічної теорії // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2011. – Вип. 25. – С. 185-197.
155. **Проценко О.** Підприємництво в системі ціннісних орієнтирів // Філософія освіти. – 2010. – № 1 – 2 (9). – С. 271-278.
156. **Радченко Н. І.** Теоретичний аналіз моделі економічної людини // Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – Т. XIII. – Ч. 3. – К., 2011. – С. 349-358.
157. **Разлогов К.** По ту сторону насладження // Свободная мысль. – 1994. – №12. – С. 57-64.
158. **Райзберг Б. А.** Основы бизнеса. М.: Издательство «Ось-89», 2000. 256 с.
159. **Райт Э., Костелло С., Хейчен Д., Спрэйг Д.** Классовая структура американского общества // Социологические исследования. – 1984. – № 1. – С. 151-158.
160. **Рижкова А. Ю., Трубавіна І. М.** Економічне виховання в сім'ї / А. Ю. Рижкова, І. М. Трубавіна. – Науково-дослідна робота студентів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя: зб. наук. пр. /редкол. : Л. І. Білоусова та ін. – Х. : «Апостроф», 2011. – Вип. 4. – С. 118-123.

161. **Романенко О. Р.** Духовно-моральні виміри економічного життя сучасного суспільства / О. Р. Романенко // Вісник НБУ.
– травень 2009. – №5 (159). – С.48-51.
162. **Романовський О.** Мораль і етика в підприємницькій діяльності / О. Романовський, Ю. Романовська // Пам'ять століть. – 2004.– № 6.
– С. 12-21.
163. **Романовський О. О.** Проблеми виховання у майбутніх підприємців морально-етичних норм поведінки для успішної професійної діяльності / О. О. Романовський // Освіта і управління.
– 2001. – Т.4. – №1-2. – С. 95-106. 10. Сидорко Н. Л. Роль і значення сім'ї у формуванні людського капіталу / Н. Л. Сидорко // Економіка та підприємництво. – 2010. – №4. – С.78-86.
164. **Рошин С. К.** Предпринимательская деятельность: психология и идеология / С. К. Рошин // Психологический журнал. – 1995.
– № 1. – С. 31-42.
165. **Рюттингер Р.** Культура предпринимательства / Пер. с нем. М.: Эком, 1992. 240 с.
166. **Савицька Н. Л.** Еволюція моделі людини в економічній теорії // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 3.
– Т. 2. – С. 137-140.
167. **Савченко Т. Г.** Генезис теорій економічної рівноваги // Економіка і регіон. – 2010. – № 1 (24). – С. 198-205.
168. **Сазонова Т. В.** Економічне виховання дітей старшого дошкільного віку / Т. В. Сазонова // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2009. – № 4. – С. 49-54.
169. **Сапієнца П.** Чи як культура впливає на економічні результати? / П. Сапієнца, Л. Зінгалес // NBER Working Paper.
– 2006. – № 11999.
170. **Саух П. Ю.** Якість освіти як індикатор рівня життя інформаційного суспільства // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2006. – № 29. – С. 3-7.
171. **Світлична В. В.** «Людина економічна» у вимірах християнської етики / В. В. Світлична // Матеріали

- XXXI Міжнародної науково-практичної конференції «Роль науки, релігії та суспільства у формуванні моральної особистості». – Донецьк, 2012. – С.365-371.
172. **Сидоренко С. В.** Підприємницька етика та шляхи її врегулювання. Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. Науковий журнал. 2009. Випуск 23. С. 167-170.
173. **Сидорко Н. Л.** Роль і значення сім'ї у формуванні людського капіталу / Н. Л. Сидорко // Економіка та підприємництво. – 2010. – №4. – С. 78-86.
174. **Сірий Є. В.** Культура підприємництва в контексті його соціальної ролі / Є. В. Сірий // Економіка. –2003. –№ 7.– С. 100-108.
175. **Скачко О. В.** Синергетичний дискурс становлення сучасного підприємництва: український контекст: автореф. дис. канд. філос. наук. Спеціальність: 09.00.03 – соціальна філософія і філософія історії. – К., 2010. – 20 с.
176. **Слесик К.М.** Виховання лідерів / К.М. Слесик. – Харків.: Вид. група «Основа», 2009 –132 с.
178. **Слободчиков В. И.** Образовательная среда / В.И. Слободчиков. – М.,1997. – С.181-190.
179. **Смерічевська С. В.** Аксіологія соціальної відповідальності сучасного бізнесу // Вчені записки Університету «КРОК»: збірник наукових праць. – 2008. – № 18. – Т. 1. – С. 166-171.
180. **Смоленюк П. С.** Теоретичні аспекти розвитку конкуренції // Інноваційна економіка. – 2011. – № 6. – С. 93-97.
181. **Соколюк О. Б.** Діти та гроші. Стаття з психології [Електронний ресурс]: Режим доступу: [http:// osvita. ua/school/lessons_ summary/psychology/22608/](http://osvita.ua/school/lessons_summary/psychology/22608/)
182. **Соловйов В. С.** Соч. В 2-х т. – М., 1990. – Т.2 – С. 282

183. **Сорока І.В.** Мотивації підприємництва та специфіка економічної ситуації в Україні у контексті формування національних моделей підприємництва на ринку / І.В. Сорока // Схід. – 1998. – № 12 (18-19) січень-лютий. – С. 82-88.
184. **Софокл.** Трагедії. М., 1979, с. 71
185. Соціологія труда: Учебник / Под ред. **Н. И. Дряхлова, А. И. Кравченко, В. В. Щербины.** – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1993. – 368 с.
186. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / за заг. ред. **В. М. Гейця.** К.: НВЦ НБУВ, 2009. 687 с.
187. Соціологія: терміни, поняття, персоналії / за заг. ред. **В. М. Пічі.** – К. : Каравела; Львів: Новий Світ. – 2000, 2002. – 480 с.
188. **Сощенко И. Г.** Индивидуальность и идентичность человека в условиях информационного общества // Вестник Ставропольского государственного университета. – 2006. – Вып. 47. – С. 76–80.
189. **Станкевич Ю. Ю.** Домогосподарство в ринковій економічній системі та його відображення у світовій економічній думці ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Станкевич Юрій Юрійович. К., 2010. – 19 с.
190. **Степанова Е. А.** Нова духовність і старі релігії // Науково-теоретичний журнал «Релігієзнавство». – 2011. – № 1. – С. 127-134.
191. **Стоян Т. А.** Діловий етикет: моральні цінності і культура поведінки бізнесмена: Навчальний посібник / Т. А. Стоян. – К. : Наука, 2004. – 372 с.
192. **Стучинська Н. М.** Теорема про зіпсовану дитину, або чому альтруїст має більше шансів на виживання. Економічний підхід Геррі Беккера до розв'язання соціальних проблем / Н. М. Стучинська // Віче. – 2010. – №11 (черв.). – С. 34-35.
193. **Сьомкіна І. С.** Особливості налагодження соціальної взаємодії в сім'ї, що опинилася у складних життєвих обставинах / І. С. Сьомкіна // Педагогічні науки: теорія, історія. Вісник

ЛНУ імені Тараса Шевченка №7 (296), 2015 інноваційні технології. – 2013. – №6 (32). – С.248-254.

194. **Тейлор Л.** Первые годы переходного периода // Реформы глазами американских и российских ученых. – М. : Рос. эк. журнал, 1996. – С. 87-98. Тимочко Н. О. Економічна історія: Лекції / Н. О. Тимочко, О. А. Пучко, Л. М. Рудомьоткіна та ін. – К.: КНЕУ, 2000. – С. 6.
195. **Титаренко Т. М.** Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності / Т. М. Титаренко. – К.: «Либідь», 2003. – 376 с.
196. **Травин Д.** Европейская модернизация / Травин Д., Маргания О. Европейская модернизация: В 2 кн. – Кн.1. – М.: ООО «Издательство АСТ»; СПб: Terra Fantastica, 2004. – 665 с.
197. **Трофимова В. В.** Трансформація економічних функцій держави в умовах становлення глобальної економіки / В. В. Трофимова // Економіка та держава. – 2010. – №5. – С.8-12.
198. **Ульрих П.** Критика экономизма / П. Ульрих; пер. с нем. – М. : Вузовская книга, 2004. – 120 с.
199. **Ушинский К. Д.** Собрание сочинений: в 11 т. / К. Д. Ушинский. – М.: Педагогика, 1957. – Т. 4. – 180 с. 9. zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_454
200. **Ушно І. М.** Соціокультурне регулювання ділової активності: український контекст. Культура України. Збірник наукових праць. Харків : ХДАК, 2010. Випуск 30. С. 86-94.
201. **Філіпенко А. В.** Готовність молоді до підприємницької діяльності як філософсько-педагогічна проблема // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2009. – Вип. 3. – С. 13-19.
202. **Фурман Т. Ю.** Результати аналізу сучасного стану сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі економіки та підприємництва // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2011. – № 4. – С. 175-178.

203. **Футало Т. В.** Характеристика та тенденції сучасного розвитку сільського ринку споживчих товарів // Науковий вісник УкрДЛТУ. – 2004. – Вип. 14.4. – С. 161-170.
204. **Целин Д. С.** Философско-экономические аспекты предпринимательства / Д. С. Целин // Философия хозяйства. Альманах Центра общественных наук и экономического факультета МГУ им.М. В. Ломоносова. – 2006. – № 5. – С. 39-44.
205. **Цимбрикевич Й.** Людина, її суспільна та індивідуальна життєдіяльність / Йосиф Цимбрикевич // Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. – 2008. – Вип. XI. – С. 64-68.
206. **Чабан Д. Б.** Дослідження економічної свідомості у вітчизняній та зарубіжній соціально-психологічній літературі // Проблеми загальної та педагогічної психології збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – Т. XIII. – Ч. 3. – К., 2011. – С. 418-427.
207. **Шпак О. М.** Економічне виховання дітей у сім'ї : науково-методичний посібник / О. М. Шпак. – К.: Київ. міжрегіон. ін-т удосконалення вчителів ім. Б. Грінченка, 1998. – С. 864-874.
208. **Шумпетер Й.** Теорія економічного розвитку / Й. Шумпетер. – М., 1982.
209. **Элоян М. Р.** Хозяйство и религия (М. Вебер, С. Булгаков, В. Зомбарт) // Философия хозяйства. – 2003. – № 1 (25). – С. 132-143.
210. **Энгельс Ф.** Людвиг Фейербах и конец классической немецкой философии / Маркс К., Энгельс Ф. Соч. – [2 изд.]. – Т.21.
211. **Юхименко П. І.** Історія економічних учень : Навч. посібник / П.І. Юхименко, П.М. Леоненко. – К. : Знання-Прес, 2000. – 514 с.
212. **Яненко І. Г.** Організаційно-управлінські ресурси інноваційного розвитку економіки: методологія та практика: монографія-Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2012

213. **Яремчук Н. І.** Система ціннісних орієнтацій професійної підготовки майбутніх економістів / Н. І. Яремчук // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – Вип. 24. – 2008. – С. 132-138.
214. **Ясперс К.** Сенс і призначення історії. – М., 1991. С.289-290.

Наукове видання

Олексенко Роман Іванович

**Особливості формування світоглядних цінностей
креативних підприємців в умовах глобальних викликів
та трендів розвитку сучасного світу**

Монографія

Підписано до друку 29.11.2017 р. Формат 60*84/16
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк цифровий. Умовні
друковані аркуші 13,25 Наклад 300 примірників. Замовлення № 2317

Видано та надруковано ФО-П Однорог Т.В.
72313, м. Мелітополь, вул. Героїв Сталінграду, 3а
Тел. (098) 243 96 51

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої
продукції від 29.01.2013 р. серія ДК № 4477